

Crítica literària

La ironia de John Fante

A *l'oest de Roma* és una novel·la escrita per l'escriptor nord-americà John Fante, considerat un escriptor maleït. En vida no es va poder guanyar la vida com a escriptor, però en mort la seva obra ha estat molt valorada. Nascut als Estats Units en el si d'una família italiana, va estudiar a la Universitat de Colorado i va treballar com a guionista a Hollywood i va dedicar-se a escriure, si bé no va rebre un ple reconeixement després de la seva mort.

Les obres de Fante les hem d'emmarcar dins del corrent literari estatunidenc conegut amb el nom de *realisme brut*, caracteritzat per la tendència a la sobrietat, la precisió i una parquedat extrema en l'ús de les paraules pel que fa a la descripció. I això és el que fa l'escriptor americà a *l'Oest de Roma*, retratar personatges vulgars i corrents que porten vides convencionals, incapaços de comunicar-se entre si: el protagonista d'aquesta novel·la és Henry Molise, un escriptor de novel·les que va tenir el seu moment de glòria, però que ara viu amargat, d'una banda, perquè la seva vida professional s'ha estancat i,

JOHN FANTE
A l'oest de Roma
Traducció de Martí Sales
Edicions de 1984, 2014, 192 pàg.

de l'altra, perquè la seva vida personal és també desastrosa. Pidola guions de sèries comercials i la seva família no l'entén: ni la seva dona, ni la seva filla, que només li demana calés, ni el seu gendre, que se li fum el whisky bo, ni els seus tres altres fills, que no paren de torturar-lo a còpia de disgustos. A ell, que hauria preferit no tenir fills!

I quan les relacions familiars no podien anar a pitjor, apareix l'Idiota, un gos marica que Molise acull després de trobar-se'l abandonat al carrer. Si per al nostre protagonista, aquest gos es converteix en un amic inseparable, per a la seva dona, la Harriet, significa la fi d'una relació que ja porta estancada molt de temps, cosa que s'acaba evidenciant amb l'emancipació dels fills: «Vam encendre les espelmes i vam seure al funeral, amb el taüt de lasanya entre tots dos. No hi va haver

plors desmesurats ni mostres de dolor. En aquell moment ens necessàvem l'un a l'altra i restàvem, valents, en silenci» (pàg. 65).

Per escapar, doncs, d'aquesta amargor, Molise refugia els seus pensaments en Roma, la salvació de tots els seus mals, la seva terra promesa: «Què collons hi feia, en aquest petit planeta? ¿Cinquanta-cinc anys per a això? Era absurd. ¿A quant estava Roma? ¿Dotze hores? Nàpols també era bonic. Positano. Ischia. ¿Era aquest, el final de la meua vida, en una casa en forma de i grega a Point Dume? No m'ho podia creure. Déu em prenia el pèl» (pàg. 75).

A *l'oest de Roma* el lector hi trobarà, doncs, la ironia i sornegueria pròpies de l'autor nord-americà barrejades amb la cruesa d'una realitat que no és la que ni el mateix prota-

Griselda Oliver i Alabau
Llicenciada en Filologia Clàssica

gonista esperava. John Fante ens fa retrobar-nos amb el que ningú no vol plantar cara: aquella vida de la que tots volem escapar, i a la qual fins i tot el mateix Fante, segurament, es va haver d'afrontar.

Crítica teatral

Una obra amb quatre personatges a la deriva

«**CLOACA**», de Maria Goos.
ADAPTACIÓ: de Roger Pera.
DIRECCIÓ: Óscar Molina.
INTÈRPRETS: Xavi Casan, Ramon Godino, Miquel Sitjar, Pep Papell i Konstantina Titkova.
VERSUS TEATRE, Barcelona.
Fins al 13 de setembre.

L'obra es va veure per primera vegada a Catalunya, en versió espanyola, dirigida per Josep Maria Mestres, fa deu anys, al Teatre Goya. Aleshores, des del 2006 que circulava per diversos escenaris, es va titular *Baraka*, un nom de filiació àrab que té diverses definicions.

L'autora Maria Goos (Breda, Països Baixos, 1956) va escriure *Cloaca*—aquest és el seu títol original i el de la versió cinematogràfica posterior dirigida per Willem van de Sande—l'any 2002 per a una companyia holandesa, Het Toneel Speelt, però arran de l'estrena el 2004 al The Old Vic de Londres, sota la direcció de Kevin Spacey, l'obra es va convertir de seguida en un best-seller internacional.

Cloaca és una obra difícil de portar a escena. La dificultat parteix de la mateixa autoria perquè els quatre personatges masculins—vells amics de joventut—van a la deriva i difícilment

es troben. L'anècdota de fons que els reuneix són uns quants quadres—quatre teles aparentment sense valor rebutjades en diverses exposicions oficials—acumulades o custodiades a casa seva per un funcionari de l'Ajuntament com a compensació pels més de vint anys de servei. Però les teles, que sobtadament van pujar de cotització quan el pintor es va morir, s'han de tornar a l'Ajuntament i, quan el funcionari rep la reclamació, la desesperació s'apodera d'ell perquè la meitat ja les

ha passat pel folre de la cartera.

Fins aquí la sinopsi. Però la versió i adaptació catalana de *Cloaca*, que signa Roger Pera, en la seva estrena el mes de febrer—ara hi tornen en reposició d'estiu—va sortir de mare i s'excedia per tots els costats. Per la durada, anunciada en una hora quaranta—l'actual—i convertida, amb un entreacte, en gairebé dues hores i mitja. S'excedia també pel registre interpretatiu—a tots ells els hem vist en altres ocasions amb actuacions més

afortunades—, un registre de to pujat alterat que confonia i frenava la bona recepció de la trama i que aigualia el perfil de cadascun dels personatges.

I s'excedia per fer tan visceral tots els asos que l'obra amaga a la màniga: l'homosexualitat d'un dels personatges (Xavi Casan), la bogeria d'un altre (Miquel Sitjar), l'afany de poder des de la mediocritat d'un tercer (Ramon Godino) i la pedanteria artística d'un director teatral a punt d'estrena (Pep Papell).

El muntatge té una banda sonora musical original—per cert, a l'anterior *Baraka* frivoltzaven amb el Raphael més jove—que compta amb l'aportació original de Malacara & Wilson Band, i una il·luminació de colors que en alguns moments sembla que la sala estigui a punt de ser una pista de discoteca.

Sort d'una escena, ja a la segona part, que desvetlla l'auditori quan apareix l'actriu Konstantina Titkova, en un paper de *stripper*, contractada per tres dels amics per donar una sorpresa al quart, l'aspirant a un càrrec polític de govern. Una escena que sembla que sigui d'una obra dins de l'obra que, per l'origen de l'actriu—búlgara però formada artísticament en escoles catalanes—, es desenvolupa en llengua búlgara, cosa que, per als que no saben aquesta llengua de l'Est, es fa deliciosament tan incomprendible com suggeridora. Pel contingut de l'obra, la companyia no recomana l'espectacle a menors de 16 anys. Un avis prudent, poc habitual en teatre.

Andreu Sotorra
Escriptor i periodista
col·laborador de Ràdio Estel
andreu.sotorra@gmail.com

